

HSN-AU § 87 Riktade hälsosamtal

Ärendenummer: HSN 2026/745

Arbetsutskottets förslag till hälso- och sjukvårdsnämnden

- Arbetsutskottet överlämnar ärendet till hälso- och sjukvårdsnämnden utan eget förslag till beslut

Sammanfattning

Riktade hälsosamtal (RHS) rekommenderas i det nationella vårdprogrammet för att förebygga sjukdom. I september 2023 fattade hälso- och sjukvårdsnämnden beslut om att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta dialogen med Inera avseende systemlösning samt att fortsätta planera för införande av RHS på Gotland. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har fortsatt arbetet utifrån dessa uppdrag.

Inera beslutade 2024 att inte gå vidare med utveckling av ett nationellt stöd. 2025 publicerades en systematisk kunskapsgenomgång av den svenska modellen. Det forskningsstöd som finns avser en sammanhållen modell med hälsosamtal och samhällsinsatser, kunskapsgenomgången visar att det inte går att isolera effekten av det individuella hälsosamtalet från övriga delar av modellen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer därför att metoden inte bör införas som en fristående insats. Ett införande förutsätter att modellen implementeras i sin helhet. På Gotland skulle det därmed innebära behov av en regional strategi kring hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete. Mot denna bakgrund bedöms det inte finnas tillräckliga förutsättningar för att införa riktade hälsosamtal i nuläget. Om nationella eller regionala förutsättningar förändras bör frågan omprövas.

Bedömning

Sammantaget bedöms det vetenskapliga underlaget för den svenska modellen för riktade hälsosamtal vara tillräckligt för att metoden ska vara av intresse ur ett folkhälso- och sjukdomsförebyggande perspektiv. Samtidigt avser forskningsstödet en sammanhållen modell och kan inte översättas till att ett enskilt hälsosamtal i sig förväntas ge motsvarande effekter.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer därför att metoden inte bör införas som en fristående insats. Ett införande förutsätter att modellen implementeras i sin helhet. På Gotland skulle det därmed innebära behov av en regional strategi kring hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete, inklusive tydligt uppdrag, särskilda resurser, kompetens, metodstöd, uppföljning och ett ändamålsenligt systemstöd. Där hälso- och sjukvårdsförvaltningens (primärvårdens) bidrag är en del i ett större sammanhang.

Bedömningen att RHS inte kommer att kunna göras inom ramen för befintlig budget kvarstår. Uppdragets omfattning och utformning avgör behovet. Det har inte varit möjligt att få en kostnadsberäkning för systemstöd. Det saknas därmed tillräckliga underlag för att bedöma sammantaget resursbehov. Det finns inte heller en tydlig lösning för systemstöd.

Mot denna bakgrund bedömer hälso- och sjukvårdsförvaltningen att det inte finnas tillräckliga förutsättningar för att införa riktade hälsosamtal i nuläget. Om nationella eller regionala förutsättningar förändras bör frågan omprövas.

I sammanhanget vill förvaltningen poängtera att det hälsofrämjande arbetet är en viktig del i hälso- och sjukvårdens uppdrag. Ställningstagandet kring metoden RHS motsätter inte andra initiativ. Till exempel erbjuds en del av de insatser som RHS kan omfatta inom vissa vårdprocesser. Vaccination och screening är andra exempel på hälsofrämjande initiativ.

Ärendets behandling under mötet

Emma Norrby, verksamhetsutvecklare föredrar ärendet.

Yrkande

Pieter Barnard (V) yrkar att arbetsutskottet överlämnar ärendet till hälso- och sjukvårdsnämnden utan eget förslag till beslut då fortsatt diskussion bör föras på hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde.

Ulf Hammarlund (C), Kristina Hansson (S), Linus Gränsmark (S) och Mikael Blad (M) instämmer i yrkandet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse hälso- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2026-09-09